

A jövődet ma építéd!

Projektzáró kiadvány az EFOP-1.2.7-16-2017-00019 kódszámú projekthez

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A jövődet ma építéd! – projektzáró kiadvány

**Készült: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédelmi
Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat
EFOP-1.2.7-16-2017-00019. számú,
„A jövődet ma építéd!” című projektje keretében.**

Szerkesztő: Kiss Márta

Nyomdai előkészítés, grafika, nyomtatás: P2U Ker. Szolg. Kft.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédelmi Központ és
Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

2020.

A projekt adatai

Pályázó neve: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédelmi Központ és

Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

Projekt címe: A jövődet ma építed!

Projekt kódszáma: EFOP-1.2.7-16-2017-00019

Támogatás összege: 49 806 744 Ft

A projekt megvalósításának kezdete: 2018.03.30.

A projekt fizikai befejezésének határideje: 2020.03.29.

Megvalósítók:

Szakmai vezető: Pásztor Zsuzsánna

•

Projektmenedzser: Kiss Márta

•

Pénzügyi vezető: Molnár Zita

•

Szakmai asszisztens: Nagy Róbertné

Bevezető.....	7
Áttekintés.....	8
Megvalósítás, az egyes tevékenységek eredményeinek bemutatása.....	11
1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan megvalósítható tevékenységek.....	11
1.1. Pénzkezelési és gazdálkodási ismeretek elsajátítását célzó programsorozat.....	9
1.2. A jövőkép kialakítását célzó programsorozat.....	11
1.3. Kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló programsorozat	12
1.4. Szenvedélybetegségek prevencióját célzó programsorozat.....	16
1.5. Szexuális felvilágosító célú programsorozat.....	19
1.6. Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzését szolgáló programsorozat.....	20
1.7. A családon belüli kapcsolatokat támogató program.....	21
1.8. Meseterápiás foglalkozás.....	24
2. Választható önállóan támogatható tevékenységek.....	26
2.1. A személyiség érését és a gyermek szocializációját elősegítő foglalkozások...	26
2.1.1. Személyiségfejlesztő foglalkozás a vizuális-művészeti nevelés eszközeivel..	26
2.1.2. Személyiségfejlesztő kézműves foglalkozások.....	28
2.1.3. Úszásoktatás.....	30
2.2. Egyéni pszichoterápia - min. 3 hónapos nyílt végű terápia tünethordozó gyermek számára.....	31

2.3. Iskolarendszeren kívüli, a lemorzsolódás megelőzését célzó, felzárkóztató, a kulcskompetenciák fejlesztését célzó foglalkozások.....	32
2.4. Agressziókezelő tematikus csoportfoglalkozások (tréning).....	34
2.5. Reintegrációs program: háztáji gazdálkodást támogató növénytermesztő program.....	35
3. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek.....	36
3.1. A program folyamatába illeszkedő, annak célját erősítő tábor.....	36
3.2. Egynapos kirándulások.....	38
Reflexiók.....	41
Pásztor Zsuzsánna, szakmai vezető.....	41
Kiss Márta, projektmenedzser.....	41
Molnár Zita, pénzügyi vezető.....	42
Nagy Róbertné, szakmai asszisztens.....	42
Függelék – A projekt számokban.....	42

Kiadványunk célja, hogy az EFOP-1.2.7-16-2017-00019 azonosító számú, „A jövődet ma építed!” című projekt megvalósítását dokumentálja, az érdeklődők számára hozzáférhetővé tegye és keresztmetszetet adjon a tervezéstől a megvalósításig.

A füzet első fejezetében a projekt tervezésével, tartalmával kapcsolatos információkat összegeztük, majd a megvalósítást a résztvevő szakemberek beszámolóit is felhasználva, a vállalt feladatok tükrében mutatjuk be, végül a lebonyolításban résztvevő 4 fős team reflexióit és a projekt legfontosabb számadatait adjuk közre.

Bízunk benne, hogy a kiadvány az olvasót segítheti e rendkívül sokszínű projekt áttekintésében, és sikerül a projektről egy elsősorban szakmai szempontú, de a megvalósulás apró, kis képkockáit is felvillantó, élményszerű összegzést adnunk.

Ehhez kíván hasznos időtöltést a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat vezetése és a projekt megvalósítói.

Szolnok, 2020. március

Áttekintés

2016-ban megjelent az EFOP-1.2.7-16 kódjelű pályázati felhívás, mely a gyermekvédelmi szakellátásban, javítóintézetekben elhelyezettek önálló életkezdési feltételeinek javítását célozta. Az intézményben, az ellátási területen meglévő szükségletek és a pályázati felhívás által elvárt szakmai tartalom jelentős egyezést mutatott, így a célcsoport tagok és a résztvevő intézményi egységek körében végzett szükségletfelmérés alapján 2017-ben megszületett „A jövődet ma építed!” projekt. Tény, hogy a szakellátásban nevelkedők esetében sérül az önálló életvitel eléréséhez szükséges motiváció, az autonómia, az érett személyiség kialakulása és a sikeres társadalmi integráció esélye, melyek hiánya súlyos egyéni életvezetési problémákhoz vezethet. A gyermekvédelmi rendszer humán és pénzügyi kapacitásai nem elégségesek ezen problémák kezelésére, továbbá szükséges, hogy az intézményrendszerből való kilépést megelőzően a fiatalok olyan egymásra épülő, komplex fejlesztési, képzési folyamatokban vehessenek részt, amelyek az egyéni képességekhez, szükségletekhez igazodva segítik az önálló életvitelre, a családi életre való alkalmasság kialakítását, fejlesztését. Különösen fontos ez azért is, mert az elhelyezettek jó része a megye hátrányos helyzetű településeiről, egzisztenciálisan a perifériára sodródott családokból érkezik, amelyek az alapvető funkcióikat sem tudják betölteni.

A projekt keretében tervezett tevékenységek ezen komplex problémakör kezelésére fókuszáltak, és az alábbi **eredmények elérését célozták**:

A projektbe bevont gyermekek, fiatalok:

- a) önfenntartó képessége fejlődik,
- b) a sikeres családi életre felkészültebbé válnak,
- c) a szociális kompetenciáik szintje emelkedik,
- d) családi kapcsolataik erősödnek,
- e) igényé válik a szabadidő kulturált eltöltése és az ismeretszerzés.

A fejlesztések közvetlen **célcsoportját** a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat által működtetett, teljes körű otthont nyújtó ellátást biztosító lakásotthonaiban, speciális gyermekotthonaiban, nevelőszülői családokban elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek és fiatalok alkották. A projekt közvetetten hatással volt a célcsoportba tartozók kapcsolattartásra jogosult szüleire, testvéreire és más hozzátartozóira, valamint az ellátásukban résztvevőkre is: nevelőszülőkre, nevelőszülői hálózatra, gyermekotthonra (ideértve a lakásotthont és az utógondozó otthont).

További elvárás volt, hogy a projektben megvalósuló tevékenységekben minél több, az intézményben dolgozó munkatárs is részt vegyen.

A megvalósított programok 3 tevékenységtípusba sorolhatók:

1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan megvalósítható tevékenységek:

- 1.1. Pénzkezelési és gazdálkodási ismeretek elsajátítását célzó programsorozat
- 1.2. A jövőkép kialakítását célzó programsorozat
- 1.3. Kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló programsorozat
- 1.4. Szenvedélybetegségek prevencióját célzó programsorozat
- 1.5. Szexuális felvilágosító célú programsorozat
- 1.6. Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzését szolgáló programsorozat
- 1.7. A családon belüli kapcsolatokat támogató program
- 1.8. Meseterápiás foglalkozás

2. Választható önállóan támogatható tevékenységek:

- 2.1. A személyiség érését és a gyermek szocializációját elősegítő foglalkozások
 - 2.1.1. Személyiségfejlesztő foglalkozás a vizuális-művészeti nevelés eszközeivel
 - 2.1.2. Személyiségfejlesztő kézműves foglalkozások
 - 2.1.3. Úszásoktatás
- 2.2. Egyéni pszichoterápia - min. 3 hónapos nyílt végű terápia tünethordozó gyermekek számára
- 2.3. Iskolarendszeren kívüli, a lemorzsolódás megelőzését célzó, felzárkóztató, a kulcskompetenciák fejlesztését célzó foglalkozások
- 2.4. Agressziókezelő tematikus csoportfoglalkozások (tréning)
- 2.5. Reintegrációs program: háztáji gazdálkodást támogató növénytermesztő program.

3. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek:

- 3.1. A program folyamatába illeszkedő, annak célját erősítő tábor
- 3.2. Egynapos kirándulások

Összegzés, eredmények:

A 14 csoportos jellegű programtípusban, a projekt 2 éve alatt összesen 110 csoport foglalkozásai valósultak meg, az egyéni pszichoterápia keretében pedig összesen 1144 óra tanácsadást dokumentáltunk. A vállalt 405 fő indikátort a projekt sikeresen teljesítette, 475 főt vontunk be a különböző programokba; a résztvevők jelentős hányada több programban is részt vehetett, így a tevékenységelemek egymásra épülése is megvalósult, felerősítve egymás hatását. Vállaltuk továbbá, hogy a programokkal elérünk 105 fő hozzátartozót, és bevonunk minimum 40 fő intézményben dolgozó szakembert. Ezen indikátorok esetében is eredményes volt a projekt: a programok 135 fő hozzátartozó, ill. 49 fő szakember bevonásával zajlottak.

A megvalósítást 2 fős menedzsment koordinálta, a programok lebonyolítását 1 fő szakmai vezető és 1 fő szakmai asszisztens végezte. A megvalósulás helyszíne a Jász - Nagykun - Szolnok Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat központja, és az általa működtetett szakmai egységek telephelyein működő gyermekotthonok és nevelőszülői hálózat területi irodái, valamint a kisújszállási speciális gyermekotthon, a szolnoki kézműves ház, a tiszaföldvári lakásotthon voltak. Ezekon kívül számos egyéb külső helyszínen szolgálta a lebonyolítást: kulturális intézmények, tábor, szabadidőparkok, stb.

Megvalósítás, az egyes tevékenységek eredményeinek bemutatása

1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan megvalósítható tevékenységek

Pénzkezelési és gazdálkodási ismeretek elsajátítását célzó programsorozat (1.1.)

Megvalósító szakember(ek): Szoboszlai István Róbertné

A foglalkozások fő célja volt a gyermekek tudatos, felelős háztartási és gazdálkodási készségeinek támogatása. Foglalkozások keretében megismerték az egyéni pénzügyi tervezés alapjait, az ésszerű és a fenntarthatóságot is figyelembe vevő vásárlási döntéseket és a megtakarítási és hitelfelvételi döntéseket segítő képességeket. Kialakult a foglalkozások során az önmagáért, a jövőjéért felelősséggel tartozó öngondoskodó magatartás és a mások problémái felé nyitott, támogató hozzáállás. Fontos célja volt még a foglalkozásoknak, hogy a gyermekek ne csak fogyasztók, hanem a gazdálkodást értő résztvevői legyenek közösségüknek, legyenek képesek saját zsebpénzüket ésszerűen beosztani, felhasználni. Ismerjék meg a háztartás költségvetésének a sémáit (háztartási naplókat), a költségvetésben legyenek képesek összegyűjteni a felmerülő kiadásokat, bevételeket, tudjanak következtetni a megtakarítási, hiteltörlesztési lehetőségekre, ez alapján váljanak képessé a hitelfelvételről való felelős döntésre, váljon számukra egyértelművé, hogy szoros kapcsolat van a háztartás rövid és hosszú távú pénzügyi döntései között. A foglalkozások a szükségletfelmérésekre építve 4 tematikai egységben kerültek megvalósításra, 4 alkalommal, alkalmanként 2 x 45 percben.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	17	2
Szolnok gyermekotthonok	24	2
Tiszaörs gyermekotthonok	12	1
Tiszaföldvár gyermekotthonok	10	1
Nevelőszülői hálózat Jászberény	22	2
Nevelőszülői hálózat Tiszafüred	13	1
Összesen:	98	9

Jövőkép kialakítását célzó programsorozat (1.2.)

Megvalósító szakember(ek): Vígfné Károlyi Katalin, Halápi Anita

A foglalkozások szükségességét a célcsoport tagok körében végzett kérdőíves felmérés támasztotta alá. Kiemelkedő volt egy kérdés esetében az azonos válaszok száma: szinte minden gyermek jobb jövőt szeretne majd a gyermekének, mint amilyen saját magának van.

A programsorozat gyakorlati elemekre épült, az egyéni tudatosságot fejlesztették. A foglalkozások része volt az önismeret vizsgálata és fejlesztése, az erősségekre épülő célok kitűzése és ezek megalapozásának, elérésének tervezése. A programot több helyszínen 2 pszichológus szakember vezette. A foglalkozások különböző tematika alapján kerültek kidolgozásra, 4 x 1 órában, illetve 5 x 2 órában valósultak meg. A csapatokban levők a kezdeti megfigyelő pozícióból hamar feloldódtak, s a nehezen induló kezdés után, vidám, jó hangulatú csoportok alakultak ki.

A résztvevők szívesen végezték a feladatokat, hamar megtalálták a közös hangot. Figyeltek egymásra, sőt segítettek egymást. A játékos feladatok segítségével (labirintus, milyen vagyok, szervezési feladat, metakommunikációs technikával érzelmek kifejezése stb.) megismerhetővé váltak érdeklődési területeik, az önbizalmuk szintje s a jelenlegi életüket befolyásoló legfontosabb irányvonalak. Népszerűek voltak a rajzos feladatok, melyek segítségével visszajelzéseket kaptak önmagukról. A jó intellektusú középiskolásoknál fokozott érdeklődés volt tapasztalható önmaguk megismerésére. Többükönél sajnos a kishitűség, az alacsony önértékelés mellett az önmaguk szeretetének hiánya is nehezíti a fiatalok életét. „Jó csapatban, eredményes tréningről számolhatok be.” – írta beszámolójában az egyik tréner.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	15	2
Szolnok gyermekotthonok	7	2
Nevelőszülői hálózat Kisújszállás	14	1
Nevelőszülői hálózat Szolnok	14	1
Nevelőszülői hálózat Tiszaszentimre	12	1
Összesen:	62	7

Kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló programsorozat (1.3.)

Megvalósító szakember(ek): Halápi Anita

E programtípusban az eredetileg célként kitűzött erőszakmentes kommunikáció helyett az asszertív kommunikációs készségek gyakorlása, alkalmazása került előtérbe. Cél volt, hogy fejlődjön a résztvevők önismerete, kommunikációjuk során képesek legyenek egyszerre több szempontot is figyelembe venni, s érzéseiket, gondolataikat mások számára is érthetően, hitelesen meg tudják fogalmazni. A foglalkozás szükségességét indokolta – főképpen a speciális ellátási szükségletű gyermekek, fiatalok nevelése során – az agresszió gyakorisága, a konfliktusos helyzetek szóbeli, fizikai agresszióval történő megoldása. A foglalkozások 6 tematikai egységben valósultak meg, alkalmanként 2 órában, összesen 5 csoportban.

Helyszín	Résztvevők (fő)	Csoportok száma (db)
Szolnok gyermekotthonok	25	3
Tiszaúrt gyermekotthonok	10	1
Tiszaöldvár gyermekotthonok	5	1
Összesen:	40	5

Az eltérő helyszíneken különböző összetételű és dinamikájú csoportfoglalkozások zajlottak. A vegyes összetételű csoportokban előny volt, hogy a dinamika sokkal elevebb, színesebb, az eltérő gondolkodásmód pedig nagyon inspiráló volt, ugyanakkor a nemek közötti feszültség komoly indulatokat is gerjesztett. Az eredetileg kidolgozott foglalkozási tervektől többször is el kellett térni, mert a gyerekek befogadóképessége, türelme kevésnek bizonyult: az unalom jelei mind verbális, mind testi szinten rögtön észrevehetőek voltak, ami a csoportvezetőt rugalmasabb és kreatívabb megoldásokra ösztönözte.

Élvezték a szituációs játékokat, illetve az olyan helyzeteket, ahol elmondhatták a saját véleményüket. A Z generáció majd minden érzékszervét le kellett kötni, a képi tartalomnak frissnek és aktuálisnak kellett lenni, alkalmazkodni a gyakoribb váltás iránti igényükhöz. A homogén összetételű, fiú csoportban több volt az egymással szembeni verbális erőszak, durvább vicc, amelyek rendezése jól illeszkedett a tematikához. A gyerekek intelligenciája kifejezetten nagy szórást mutatott, ami nehezítette, hogy mindenki számára megfelelő feladatokat adjon a tréner, de mindannyian nagyon igényelték a mozgásos feladatokat. A nemet mondás képességét az összetartozás érzése gyakran befolyásolja, erre fel is hívták egymás figyelmét, azonban a tudatosítás gyakran kevésnek bizonyult. Az intézetben élő gyerekek kötődési problémáját mutatja, hogy elfogadásért cserébe képesek félretenni

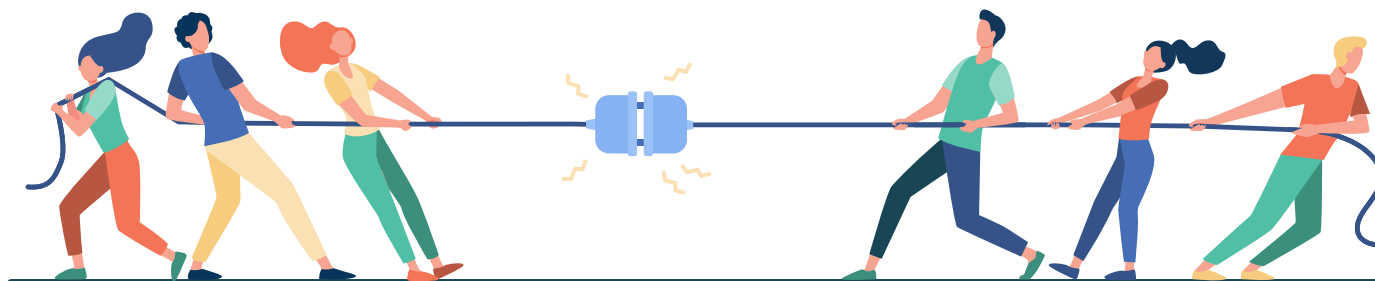

ösztönös emberismeretüket, ezért az asszertív nemet mondást szerepjátékokon keresztül gyakorolták. Sokat jelent egy-egy csoportban, ha van 1-2 olyan gyerek, aki stabilabb, céljai vannak, mert az ő hozzáállása mintaként szolgál társainak. Egy-egy okos megjegyzés megerősítése után, láthatóan egyre többen törekedtek értelmes megjegyzések, gondolatok kinyilvánítására. A lányok könnyen megnyíltak, szükségük volt ventilálásra, több beszélgetésre.

A speciális – életkor és értelmi színvonal alapján vegyes – összetétel miatt a homoki lakásotthonokban élő gyerekek csoportfoglalkozásai során jóval differenciáltabb feladatokra és osztott figyelemre volt szükség. A kisebbek és a gyengébb képességűek több mozgásos játékban vettek részt, ők elsősorban a meta-kommunikációs érzelmek kifejezést gyakorolták. Nagyon élvezték, hogy a különböző zenék hangulatát testükkel, mozdulataikkal is át tudják egymás számára adni, illetve instrumentális zenerészletek felhasználásával üzenetet küldtek társaiknak, amelynek az értelmét meg kellett fejteni. A szituációs játékokban elsősorban a nemet mondás képessége került a fókuszba, mivel ők az egyik legveszélyeztetettebb csoport a kihasználhatóság, bántalmazhatóság szempontjából. Mindkét alcsoport – értelmi fejlettségtől függetlenül – nehezen tudta megfogalmazni az érzéseit, véleményüket, frusztrációjukat sírással, vagy verbális agresszióval fejezték ki.

A trénernek el kellett fogadni, hogy a gyermekek/fiatalok nem mindent akarnak hosszasan átbeszélni, van, amikor az élmény éppen elegendő ott és akkor. A rapport kialakítását nem lehetett megspórolni, minden egyes találkozáskor újra és újra időt igényelt, hogy a résztvevők közelebb engedjék a csoportvezetőt magukhoz.

Szenvedélybetegségek prevencióját célzó programsorozat (1.4.)

Megvalósító szakember(ek): Gulyás Éva, Fekete András

A programsorozat kisújszállási, szolnoki, tiszakürti helyszíneken valósult meg. A csoportok tagjai közt voltak, akik még nem fogyasztottak tiltott szereket, az ő tekintetükben az elsődleges prevenció volt a cél, mely olyan tevékenységet foglal magában, amelynek során a legfontosabb cél a vészhelyzetek kialakulásának megakadályozása, a fiatalokban egy olyan egészség szemlélet kialakítása, amelynek hatására képessé válnak visszautasítani a drogokat.

Nagyon fontos, hogy a fiatalok korrekt és hiteles tájékoztatást kapjanak a különböző drogokról, az egészségügyi károkról. A másodlagos prevenció azoknak a gondozottaknak a körében volt releváns, akik már érintettek voltak valamilyen tiltott szer fogyasztásában. Az ő esetükben a probléma súlyosbodásának és a további káros következmények kialakulásának a megakadályozása volt a cél.

Helyszín	Résztvevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	29	3
Szolnok gyermekotthonok	22	2
Tiszakürt gyermekotthonok	10	1
Összesen:	61	6

Az első alkalmon a tematikának megfelelően a csoportszabályok ismertetésén, és egymás mélyebb, alaposabb megismerésén túl a fiatalok egészségtudatos magatartással, szenvedélybetegséggel, szerhasználattal kapcsolatos attitűdjeire került a fókusz. A foglalkozások témái között központi szerepet kapott a szenvedélybetegségről, kialakulásának folyamatáról, a függőség természetéről, a szerfogyasztás lehetséges okairól, a függőségre hajlamosító tényezőkről, valamint a leszokás lehetőségeiről és a segítségkérés formáiról való beszélgetés. Előtérbe kerültek még a szabadidő hasznos eltöltésének különböző lehetőségei, mint alternatívák a szerhasználat helyett.

A csoportfoglalkozásokon a szenvedélybetegséggel, a függőségekkel és bizonyos szerek hatásmechanizmusával kapcsolatos általános tévhitekről is beszélgettek a fiatalok. Fontos szerepet kapott a témák között a fiatalkori alkoholfogyasztás és a rohamivás is. A társas kapcsolatrendszerekről, családi, baráti kapcsolatokról, mint protektív tényezőről, és az ezekben jelentkező konfliktusokról és azok kezeléséről is szó volt.

Az egyes témák interaktív módon történő, PowerPoint anyagokkal és játékokkal színesített feldolgozása lehetőséget adott a serdülők számára saját gondolataik, érzéseik megosztására. Az alkalmak során sikerült bizalmas, elfogadó légkört kialakítani, amelyben minden résztvevő bátran és nyíltan felvállalhatta az adott témával kapcsolatos véleményét.

A csoporttagok nagyon együttműködőek, érdeklődőek, aktívak voltak, számos kérdést tettek fel az adott témákkal kapcsolatban. Különösen igényelték, hogy essen szó arról is, hogyan lehet segíteni egy nehéz élethelyzetbe került szerhasználó fiatalnak.

A személyes érintettség felfedezhető volt az elbeszélésekben, de a résztvevők több alkalommal a kortársaik körében általuk tapasztalt dolgokról is beszéltek. Ezzel kapcsolatban a fiatalok felvállalták saját értékrendjüket, és képesek voltak kritikus szemmel, objektíven felülvizsgálni kortársaikkal való kapcsolatukat, generációjuk nehézségeit.

Szexuális felvilágosító célú programsorozat (1.5.)

Megvalósító szakember(ek): Sípos Miklósné, Kaszainé Ocskó Györgyi, Komlós Orsolya, Kissné Kocsis Anita, Józsné Molnár Katalin

A szexuális aktivitás korai megjelenése, az információk hiánya a fogamzásgátlásról, a promiszkuitás, a pszichológiai és szociális éretlenség a sexualitásban – mindez súlyos következményekkel járhat, beleértve a nemi úton terjedő betegségeket, terhesség-megszakításokat. A szakellátásban nevelkedők között vannak olyan csoportok, akik veszélyeztetettek a szexuális visszaélések tekintetében (prostitúció) is. A szexuális felvilágosítás fontos része a családi életre való felkészülésnek is.

A szexuális nevelés célja volt, hogy a serdülők, kamaszok ismerjék meg:

- a testük életkoruknak megfelelő biológiai jellemzőit,
- a másik nem biológiai jellemzőit,
- a szex-szerelem-szeretet fogalmát,
- a megfelelő párkapcsolat kialakítását,
- a korai szexuális élet következményeit,
- a szexuális úton terjedő betegségeket,
- a fogamzásgátló módszereket,
- a megfelelő testi higiéniát.

A foglalkozásokat egészségügyi végzettségű szakemberek tartották. A külső szakemberek bevonása lehetővé tette, hogy a témában jártas személy, adekvát módszerek alkalmazásával végezze a felvilágosító munkát.

A foglalkozásokat nemenként és korcsoportonként megbontva tartották, így lehetőséget adva a téma mélyebb és specifikusabb feldolgozására. A koncepció sikeresnek bizonyult, a fiatalok kis létszámú, homogén csoportban jobban megnyíltak, személyes kérdések megbeszélésére is lehetőség volt. Meglepő volt, hogy mennyire tájékozottak a gyermekek, ugyanakkor milyen sok téves információt is beépítenek az ismeretanyagukba.

A program során többfajta módszerrel dolgoztak: előadás, beszélgetés, kérdés-felelet, bemutató eszközök használata stb. Nagy létjogosultsága volt a demonstrációs eszközök használatának, ugyanis a gyermekek anatómiai ismeretei is nagyon hiányosnak bizonyultak.

A program végén visszajelzéseikben igényüket fejezték ki a hasonló témájú további beszélgetésekre, információszerzésre.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	19	2
Szolnok gyermekotthonok	23	3
Tiszakürt gyermekotthonok	12	2
Tiszaföldvár gyermekotthonok	14	2
Jászberény nevelőszülői hálózat	18	2
Összesen:	86	11

Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzését szolgáló programsorozat (1.6.)

Megvalósító szakember(ek): Jordán Katalin, Fekete András

A foglalkozások célja volt, hogy a gyermekek, fiatalok szakember vezetésével felvilágosítást kapjanak, milyen módszerekkel tudják megvédeni magukat attól, hogy a világhálón bűncselekmények áldozataivá váljanak. Ez különösen azért fontos, mert az ellátottak körében igen kedvelt a különböző közösségi oldalak látogatása, és sokan sajnos, elbagatellizálják ennek a veszélyességét.

Az interaktív foglalkozások minden esetben ismerkedős játékkal kezdődtek, majd kötetlen beszélgetés keretében hangolódottak rá a témára. A beszélgetés arra irányult, hogy a fiataloknak milyenek az internetezési szokásaik: ki, mire használja az internetet? Van-e otthon időbeni korlátozás vagy bizonyos oldalak látogatása korlátozott-e? Minden igaz-e, amit látunk a neten vagy a TV-ben? Miért jó, hogy van internet? Melyek az internet valós veszélyei? Stb.

Számtalan módon ad lehetőséget az internet a másik bántására, zaklatására, megfélemlítésére. A leggyakoribb mód talán a sértő, felzaklató vagy fenyegető üzenetek sorozatos küldése, de sokszor a bántás eszköze lehet a hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalmak megosztása is. A gyerekek különösen nehezen kérnek segítséget, ha online térben válnak áldozattá és a közösségi oldalak zárt csoportjaiban könnyen ismerkedhetnek meg akár magukat gyerekek, fiatalnak kiadó rossz szándékú felnőttekkel is. Fontos, hogy a gyerekek tudják: virtuális térben sincs senkinek joga őket fenyegetni, zsarolni, megalázni.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	25	3
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat	30	2
Összesen:	55	5

A családon belüli kapcsolatokat támogató program (1.7.)

Megvalósító szakember(ek): Fodor Edit, Kapin Katalin, Palágyi Zsófia, Bagi Edit, Nédó István, Szekretárné Katona Szilvia, Németh Sándorné, Kiss Attila, Csibi Lajos, Munkácsi László, Jakab Sándor, Ráczné Csajbók Csilla, Kecskeméti Tóth Andrea, Sasiné Nagy Margit, Elekes Mónika, Liskainé Bereczki Éva, Kása Ildikó, Antal Lászlóné, Szász Györgyi, Basa Éva, Zámbari Éva, Kovácsné Apáti Annamária, Soós Anikó, Nagy Imréné, Garai Andrea

A program összesen 12 alkalommal került megrendezésre a különböző szakmai területi egységek szervezésében. A változatos programok biztosításával a legfőbb célok a következők voltak: az érzelmi kötődés erősítése az együtt átélt élmények segítségével, az egymásra figyelés, valamint önfelelt kikapcsolódás, szórakozás a kellemes biztonságérzet jegyében.

Helyszín	Résztevők (fő)	Hozzá tartozók (fő)
Kisújszállás gyermekotthonok	16	8
Szolnok gyermekotthonok	26	25
Tiszaújváros gyermekotthonok	7	6
Tiszaújváros gyermekotthonok	12	36
Nevelőszülői hálózat Jászberény	38	16
Nevelőszülői hálózat Kisújszállás	22	18
Nevelőszülői hálózat Karcag	15	16
Nevelőszülői hálózat Kunszentmárton	17	8
Nevelőszülői hálózat Solnok	15	12
Nevelőszülői hálózat Tiszaújváros	27	17
Összesen:	195	162

A családi napokon az életkort tekintve a legfiatalabb korosztály és az idősebbek is képviseltették magukat, de mégis mindenki talált a rendezvényen a maga számára megfelelő elfoglaltságot. A programokat a helyszíni lehetőségeket, adottságokat figyelembe véve a szakemberek úgy alakították, hogy minden fontosabb momentum megvalósításra kerüljön: a tervezett mozgásos játékok mellett a megvalósítók igyekeztek életkorhoz és érdeklődési körökhöz mérten lebonyolítható érdekes és szórakoztató játékokat kitalálni. Szolnokon a NEFAG Bagolyvár Vadaspark, ill. a NEFAG játszótér, Tiszafüreden a kerékpáros pihenőpark, Karcagon a Kun Lovarda volt a programok helyszíne, a többi településen művelődési központok, játszótérek szolgálták a programok helyszínéül.

A rendezvények elérték elsődleges céljukat: a gyermekek és hozzátartozóik egy remek napot tölthettek el együtt, ahol számos közös élményt szerezhettek. A feladatok megvalósítása során olyan alternatívákat kaphattak, amelyet a következőkben a személyes kapcsolattartásokon is hasznosíthatnak, annak érdekében, hogy azok tartalmasok legyenek. A gyermekek örültek annak, hogy szüleikkel és testvéreikkel együtt tölthettek egy mozgalmas napot, de lehetőség nyílt arra is, hogy a szakemberek, gyermekek és hozzátartozók is kötetlenebbül tudjanak együtt beszélgetni, nevetni és közös élményt szerezni.

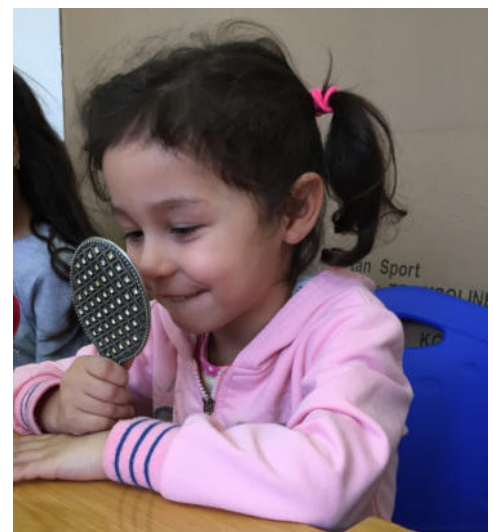
Meseterápiás foglalkozás (1.8.)

Megvalósító szakember(ek): Kissné Nezvál Eszter

A mesélés rendkívül fontos a gyermekek életében, nem csak a tanulás eredményességében, hanem a nevelésben és a személyiségfejlődésben is kiemelkedő szerepe van. Mesélés közben kultúránk kereteivel is megismerkedhetnek a gyermekek. A lélektani hatás (megnyugvás, középpontba rendeződés, feszültség- és szorongásoldás) és tudásközvetítő funkció mellett a mesék alkalmasak egy közösség létrehozására, formálására és megtartására; észrevétlenül tanítanak.

A foglalkozásokon mozgással, mondókákkal, énekléssel „ágyazott meg” a szakember a mesének. Az élőszavas mesemondás alatt zavartalanul tudott a foglalkozásvezető a résztvevőkkel összekapcsolódni, s a gyermekek kizárólag a saját fantáziájukra hagyatkozhattak, belső képeket készíthettek, aminek felbecsülhetetlen jelentősége és értéke van a további életükben. A belső képek készítése közben öröm termelődik, fejlődik a képzelőerő, a fantázia, valamint a szimbolikus nyelv értése.

A mesélésen kívül közösségépítő, képességfejlesztő játékokat, bizalomépítő, mozgáskoordinációs gyakorlatokat is végeztek a gyermekek.

A képzeletjáték, a meseszöveg, a különböző eszközök és a mesét kiegészítő elemek segítették a történet, az érzelmek és a gondolatok feldolgozását, összerendezését, a testséma kialakulását, a térérzékelést. A varázslatos kellékek használata a foglalkozásokon nagy jelentőséggel bírt mind a preventív mind a terápiás helyzetekben, hiszen a kívánságok nagyon fontos részei az életünknek, mert amíg kívánságaink vannak, hiszünk abban, hogy helyzetünk megváltozhat. Szinte minden csoportban lelkesen rajzoltak az elhangzott mese alapján, a mesetekercseknek nagyon örültek, kincsként vitték magukkal haza. A gyermekek rengeteg élménnyel gazdagodva, örömmel játszottak, használták az érzékszerveiket, alkottak, tapasztaltak.

Minden meseterápián résztvevő gyermek egy plüssfigurát is kapott, aminek a segítségével a program után is továbbszöheti saját meséjét.

Helyszín	Résztvevők (fő)	Csoportok száma (db)
Nevelőszülői hálózat Kisújszállás	8	1
Nevelőszülői hálózat Tizsaszentimre	12	2
Nevelőszülői hálózat Jászberény	34	5
Nevelőszülői hálózat Jászfényszaru	7	1
Nevelőszülői hálózat Karcag	11	2
Nevelőszülői hálózat Szolnok	20	3
Nevelőszülői hálózat Tiszafüred	38	6
Nevelőszülői hálózat Kunszentmárton	21	3
Tiszaföldvár gyermekotthonok	12	2
Összesen:	163	25

2. Választható önállóan támogatható tevékenységek

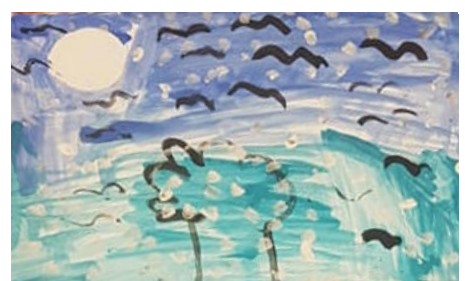
A személyiség érését és a gyermek szocializációját elősegítő foglalkozások (2.1.)

Személyiségfejlesztő foglalkozás a vizuális-művészeti nevelés eszközeivel (2.1.1.)

Megvalósító szakember(ek): Vargáné Kerti Anikó, Kiss Anita

A foglalkozásokon végzett művészeti tevékenység egy olyan eszköz, mely a gyermeket szabadsággal tölti el, teret ad a kreativitásának, fejleszti a képességeit, erős érzelmi átélések lehetőségét nyújtja az élmény- és problémafeldolgozó munka során, esztétikai élményt nyújt (örömforrás), növeli az én-erőt, motivál, melynek eredményeképpen a gyermek alkotóképessé válik és az öngyógyító hatás révén elősegíti saját képesség- és személyiségfejlődését.

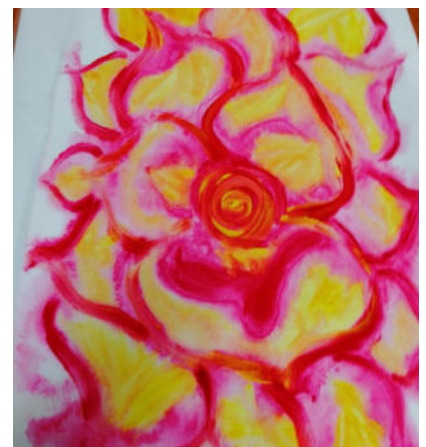
A pedagógiai terápiás rendszer alappillérei a harmóniát, biztonságot, szabadságot adó „védő tér”, valamint az anyaszerephez hasonlóan biztonságot, védelmet adó, értelmes határokat szabó, önzetlenül szerető és elfogadó „védő személy”, amelyek közösen hozzák létre azt a „terápiás attitűd”-öt, melyben a gyermek kiteljesedhet és alkothat.

/Sándor Éva/

A személyiségfejlesztő foglalkozással kap-csolatosan a kisújszállási otthonokban korábban már volt tapasztalat, így a folytatás e projekt keretében megvalósulhatott.

A résztvevők minden alkalommal más-más technikát használva észrevétlenül fejleszthették személyiségüket. Az alábbi idézet az egyik csoport 2019. júliusi programvezetői beszámolójából való, mely betekintést ad a foglalkozásokon folyó munkába:

„Ez a foglalkozás is beszélgetéssel kezdődött. Ezen a terápiás órán az „Én fám” volt a téma. A fa tanulmányozása – természet utáni tanulmány festészeti technikával (vizes alapon vízfestékkel). A fejlesztés fő iránya az érzelmi és kognitív képességek fejlesztése volt. A foglalkozás első részében a fiatalok fát választottak (fákat ábrázoló fotókból), megfigyelték, megpróbálták lefesteni. Elmélyülten, hosszú ideig dolgoztak. Volt olyan fiatal, aki olyan összpontosítással alkotott, hogy kizárta a külvilágot teljesen. Nála is észrevehető a személyiségépülés.”

Helyszín	Résztvevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	9	2
Összesen:	9	2

Személyiségfejlesztő kézműves foglalkozások (2.1.2.)

Megvalósító szakember(ek): Deák Péter, Imre Sándor, Nagy Mária

A komplex személyiségfejlesztő program a népművészetre és a kézművességre épült, amely Tiszakürtön és Szolnokon valósult meg – utóbbi csoport foglalkozásai a projektgazda által működtetett terápiás-kézműves házban –, 2x11 hónapon keresztül, kétheti rendszerességgel, alkalmanként 2 órában. A programnak már voltak előzményei; jelen projektben a tevékenységek kibővítése volt a cél, új anyagok, technikák bevezetésével.

Helyszín	Részvevők (fő)	Csoportok száma (db)
Szolnok gyermekotthonok	14	1
Tiszakürt gyermekotthonok	15	1
Összesen:	29	2

A foglalkozásokat mentálhigiénés végzettségű fejlesztőtanárral - aki egyben népi iparművész -, valamint fafaragó oktató, a Népművészet Ifjú Mestere vezették egy fő szakmai asszisztens segítségével.

Az egyik csoport záró foglalkozásáról a csoportvezető így írt beszámolójában:

„A beszélgető kör során egyértelműsödött a gyerekek igénye alapján, hogy fafaragó komplex kézműves foglalkozásainkat – nem pusztán a projekt fenntarthatóság okán – folytatnunk kell, további komoly elvárásokkal.

Fafaragó csoport Imre Sándor vezetésével: Szabad választási lehetőséget kaptak a fiúk az egy év alatt tanultak ismétlésére, úgy anyag, mint technika, funkció és forma terén egyaránt. Többen megismételték egy-egy sikeres darabjukat – tál, fakanál, favilla, csattogó, zúgattyú, kereplő, vajt edény, esztergált gyertyatartó, golyó –, míg 3 fiú az ismert technikákra építve új funkciót és formát vitt a faragványaikba.

Vegyes játszóházas/kézműves technikák Deák Péter vezetésével: Hasonlóan a faragó csoporthoz szabad választást kaptak a gyerekek a tanultakból, így 2 leány gyöngyöt, 1 fő kereten szütyőt szőtt, 2 fiú bőr karkötőt és telefontokot készített, míg 1 fő kétszálal gyöngyészert fűzött. Az egész alkalmat kitűnő hangulat jellemezte, igen dinamikus csoportléggel.”

Fenti rövid összegzés is jól szemlélteti azt a komplex programot, amely a különböző kézműves technikák megtanulásával, folyamatos közös munkával és csoportélménnyel segítette a résztvevők személyiségfejlődését. A foglalkozások szerves része volt a résztvevők sajátosságaihoz igazodó megérkező-ráhangoló játék kör is.

Úszásoktatás (2.1.3.)

Megvalósító szakember(ek): Rehócsin Mária, Demecs Mária, Fehérváriné Nagy Judit

A programelem célja volt, hogy a gyermekek megismerkedjenek a víz tulajdonságaival, kialakuljon bennük a víz tisztelete. A foglalkozásokon elsajátíthatták az uszodai rendszabályokat, viselkedési kultúrájuk formálódott.

Nagyon sok gyermek szocializációjából kimaradt az úszás megtanulása. Az úszni nem tudók számára a víz jelentős veszélyforrás, sok tragédia okozója volt már. A projekt ideje alatt a tiszaföldvári és kisújszállási gyermekek 2-2 csoportja vehetett részt az úszásoktatáson. Tiszaföldváron egy kezdő és egy haladó csoport, Kisújszálláson két kezdő csoport indult.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás gyermekotthonok	16	2
Tiszaföldvár gyermekotthonok	12	2
Összesen:	28	4

A csoportok nem, életkor, motiváltság, vízhez való viszony, terhelhetőség szempontjából nagyon vegyes összetételűek voltak, így az eredmény sem lett mindenkinél egységes. Elmondható, hogy mindenki megtanulta az úszás alapjait, de több gyakorlás szükséges még, hogy automatizálódjanak a mozgások, összehangolódjon a kar- és lábtempó, valamint a levegővétel. Több gyermek sikerként könnyvelhette el, hogy a mélyvízben már 2-3 hosszt is le tudott úszni, mások csak addig jutottak, hogy már egyedül siklani mertek úszódeszkán. A középhaladó csoportban viszont már a gyorsúszással is ismerkedhettek a gyerekek. Összességében minden résztvevő tudja, hogyan kell úszni, de további gyakorlás szükséges, hogy a megszerzett tudás ne vesszen el.

Egyéni pszichoterápia - min. 3 hónapos nyílt végű terápia tünethordozó gyermekek számára (2.2.)

Megvalósító szakember(ek): Kissné Szekeres Ibolya, Halápi Anita, Németh Margit, Barna Nelli

Az egyéni pszichoterápia biztosítása egyike volt azon lehetőségeknek, melyek az ellátásban jelentkező szakember- és forráshiány miatt a projekt nélkül nem valósulhattak volna meg. A terápia elsődleges célja a vérszerinti családokban elszenvedett érzelmi és fizikai elhanyagolás, illetve bántalmazás személyiségfejlődést akadályozó hatásainak csökkentése, a traumák feldolgozása, egészségesebb kognitív működés támogatása volt. A nyíltvégű terápia lehetőséget biztosított a gyermekeknek, serdülőknek arra, hogy megéljék: a terápia ideje az ő szükségletüknek, problémájuknak megfelelően alakul. A tünethordozó gyermekek minimum 3 hónapig vettek részt a folyamatban, de természetesen a terápia időtartama a motiváltságtól, problémáktól függően egyénenként nagyon változatos képet mutatott. Volt olyan fiatal, akit nehezen lehetett bevonni a terápiába – a másokkal szembeni nagyfokú bizalmatlanság sajnos általános ebben a célcsoportban. Fontos feladat volt a gyermekek, serdülők megnyerése a pszichológiai segítségnyújtás elfogadására, ill. a „negatív” pszichológus, pszichoterápia kép lebontása. Olyan gyermekek is érkeztek, akik elkezdték, majd abbahagyták, végül visszatértek a terápiába; időközben rájöttek hasznosságára.

A terápiás folyamat a következőképpen zajlott:

A foglalkozások első szakaszában megfogalmazódtak azok a közös célok, melyek segítik a gyermekeket az adaptációban, feltérképezésre került az aktuális pszichés állapot, az én funkciók működése. A pszichológus megfigyelte, hogy milyen a terápiát igénylő személypercepciója, hogyan helyezi el magát a közvetlen, s a tágabb környezetében, milyen megküzdő képességekkel rendelkezik. Az állapotmeghatározás után szerződéskötés következett a gyermekkel/serdülővel azon cél elérésére, mely elsődlegesen fontos volt számára.

A program elsősorban azokra a fiatalokra fókuszált, akiknek a pszichológiai jellemzői között szerepel: a korai években elszenvedett bizalomhiány következtében kialakult sérült énkép, az egyéni képességek irreális megélése ("semmit sem érek" önelutasító állapotok, vagy az irreálisan felerősített "mindenre képes vagyok" érzések), pszichoszomatikus tünetek, magatartás- és viselkedészavarok, függőségek.

A pszichológusok elsősorban a Szolnokon és Jászberényben ellátott, súlyosabb tüneteket mutató gyermekekkel dolgoztak a programban.

Helyszín	Részvevők (fő)
Jászberény nevelőszülői hálózat	11
Szolnok nevelőszülői hálózat	15
Szolnok lakásotthonok	26
Összesen:	52

Iskolarendszeren kívüli, a lemorzsolódás megelőzését célzó, felzárkóztató, a kulcskompetenciák fejlesztését célzó foglalkozások (2.3.)

Megvalósító szakember(ek): Kurilla Éva Viktória, Farkas Krisztina, Kakukné Gácsi Nóra, Rácz Irén

A felzárkóztató foglalkozások célja a megvalósulás helyszínétől függően eltérő volt.

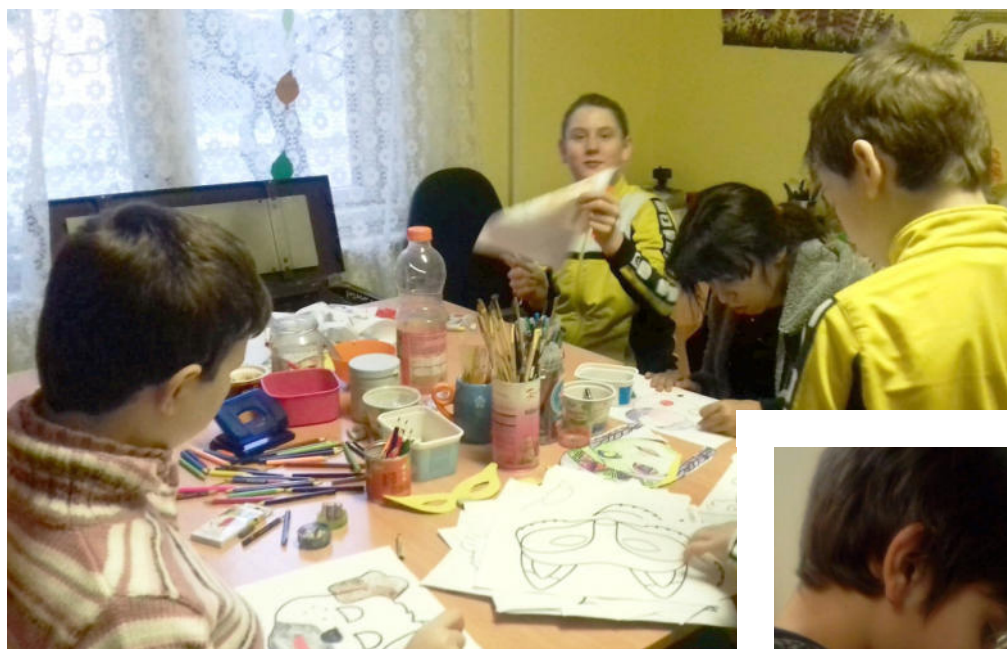
A szolnoki és tiszakürti csoportok esetében fő cél az érdeklődés felkeltése és a motiváltság fokozása volt az ismeretanyagok bővítése és a hátrányok leküzdése érdekében.

Ezekben a csoportokban fontos szerephez jutottak a modern tanulási módszerek, melyek segítségével a természettudományokkal, a matematikával és anyanyelvünkkel ismerkedtek – másképp, mint az iskolai órákon. A csoportvezetők játékosan, kötetlenebb és rugalmasabb formában fejlesztették a résztvevők beszéd-, kifejezőképességét, emlékezet-, figyelem és koncentráció képességét, de hagyományos felzárkóztató órák is voltak.

A foglalkozások lehetőséget adtak arra is, hogy olyan ismeretanyaggal is foglalkozzanak, amelyre iskolai körülmények között nincs idő, illetve projektfeladatok is színesítették a munkát, pl. egy három napos kirándulás teljes körű megszervezése, mely sokféle készség egyidejű alkalmazását feltételezi, másokkal való együttműködésben.

A homoki gyermekotthonban ellátott különleges szükségletű, fogyatékkal élő gyermekeknél az alapkészségek – mozgáskoordináció, szókincs, finommotorika, figyelem, a térben és időben való tájékozódás, memória, valamint feladattudat és -értés – fejlesztése és szinten tartása volt a fő cél. A gyermekek többsége több területen igényelt folyamatos fejlesztést annak érdekében, hogy jobban és könnyebben tudjanak boldogulni és teljesíteni az iskolában, a lakásotthonban és az élet többi területén is.

A kiscsoportokban zajló munkában havi tematika alapján, főként játékos feladatok révén történt a fejlesztés. A feldolgozás során mozgásos feladatok, kézműveskedés, az adott témakörhöz tartozó ismeretek rendszerezése, megerősítése, ismétlése zajlott. A csoportvezető minden alkalommal szinte minden alapkészség fejlesztésére adott feladatot a résztvevőknek, akik szívesen vettek részt a tevékenységekben.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Szolnok gyermekotthonok	10	3
Tiszaföldvár gyermekotthonok	15	4
Tiszaürt gyermekotthonok	3	1
Összesen:	28	8

Agressziókezelő célú programsorozat (2.4.)

Megvalósító szakember(ek): Humán Nexus Bt. – Matkovics István

A program a gyerekek szociális kompetenciáinak fejlesztésére, az agresszív viselkedések visszaszorítására irányult, elemei a résztvevő gyerekekkel való kapcsolatépítéstől, az együttműködést fejlesztő feladatokon át az egymásra figyelés és az empátia fejlesztéséig terjedtek. A kezdeti foglalkozások a kapcsolatépítést segítették elő. A résztvevők figyelmet, elfogadást igényeltek, amely után maguk is elfogadóvá váltak a foglalkozások alatt.

A csoport heterogén összetétele (eltérő képességű gyerekek) miatt a foglalkozások a csoport tagjai közti együttműködés fejlesztésére fókuszáltak. Megfigyelhető volt, hogy a résztvevő gyerekek nem tudják kifejezni érzelmeiket, és nehezen alkotnak vélemény dolgokról, vagy másokról. A feladatok domináns része rajzos feladat volt, amelyekben képek segítségével fejezték ki véleményüket.

A csoportfoglalkozások tapasztalata, hogy ha cél az agresszív viselkedés és attitűd változtatása, akkor a környezetnek is ezt a célt kell szolgálnia, az elfogadással, toleranciával, odafigyeléssel, azaz olyan érzelmi intelligenciával, ami alapjaiban lehet hatással rájuk.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Szolnok gyermekotthonok	19	1
Tiszaföldvár gyermekotthonok	41	2
Tiszaürt gyermekotthonok	12	1
	11	1
Összesen:	83	5

Reintegrációs program (2.5.)

Megvalósító szakember(ek): Thallmayerné Rabb Mariann, Csipes Diána, Miskolczi György

A Kisújszállás, Váci Mihály utca 1. szám alatti fiú speciális gyermekotthon, valamint a Tiszaföldvár, Döbrey János utca 142. szám alatti lakóotthon udvarának ki nem használt földterületén kiskerti növénytermesztő program valósult meg, melynek előkészítő szakaszában a résztvevők elméleti ismereteket kaptak a kiskerti növénytermesztés alapjairól, ugyanakkor mindez az érdeklődés felkeltését, a feladat iránti motiválást is célozta.

A projekt időszaka alatt a beszerzett eszközök helyes használatával, a különböző növényfajok telepítésével, gondozásával ismerkedhettek meg a kertészkedők. A foglalkozások célja a munkára nevelés, az értékteremtés, szemléletformálás, az önellátó, öfenntartó gazdálkodás kialakítása volt. Lehetővé vált, hogy saját termés kerüljön az asztalra, ami egyben könnyítette a csoportok gazdálkodását is. A program során szerzett tapasztalatokat a gyermekek, fiatalok meg tudják osztani családtagjaikkal, így a tevékenység szemléletformáló jelentőséggel is bír.

A kisújszállási gyermekotthon programjának megvalósulásában mezőgazdasági szakértő segített, mivel ugar földterületet kellett termővé tenni és ez kiemelt szakértelmet igényelt, továbbá a projekt a terület bekerítéséhez beruházással is hozzájárult.

Helyszín	Résztevők (fő)	Csoportok száma (db)
Kisújszállás speciális gyermekotthon	6	1
Tiszaföldvár gyermekotthonok	10	2
Összesen:	16	3

3. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

Tábor Békés-Dánfokon (3.1.)

Megvalósító szakember(ek):

Szolnok lakásotthonok – Deák Péter, Galbács Mária, Németh Istvánné, Mozsár Gergelyné, Szekretárné Katona Szilvia

Tiszaürt lakásotthonok – Jelenfi Éva, Trencsényi Katalin, Büttösi Zoltánné, Nemes Andrea Melinda, Mihályné Szeles Magdolna

Tiszaöldvár lakásotthonok – Bíró Csilla, Sasiné Nagy Margit, Kenyeres Bianka, Pálinger Viktória

Kisújszállás lakásotthonok – Szoboszlai István Róbertné, Soós Anikó, Sokacz Marietta, Gulyás Sándorné, Hegedűsné Kiss Anikó

A 7 napos tábor nem hagyományos tábori tematika szerint épült fel, komplexitását az adta, hogy az első három napon „élmények iskolája” valósult meg, ami egy diákoknak szóló személyiség- és közösségfejlesztő tréning volt.

A program szervesen kapcsolódott a projektben megvalósuló kötelezően megvalósítandó tevékenységekhez. A tábor célja az volt, hogy a gyermekeknek igényükké váljon a szabadidő kulturált eltöltése és az ismeretszerzés, valamint különböző élménypedagógiai játékokon, a kreativitáson, a játékok világán keresztül jobban megismerkedjenek egymással, önmagukkal. Az első 3 nap folyamán nagy hangsúlyt kapott az önreflexió, a véleménynyilvánítás mások előtt, mások véleményének meghallgatása és annak tiszteletben tartása, valamint a másokkal „együtt dolgozni-tudás” képessége.

A táborozók egyik feladata a tábori sportászló megtervezése és elkészítése volt. Ebben mindenki kivette a részét, megmutathatta alkotószellemét. A foglalkozások között fürdőzésre, vízi játékokra is maradt idő a tábor mellett húzódó Körös-holtágban. A 4 táborozó csoport hasonló, de saját igényeik szerint szervezett külső programokon is részt vett. Az alábbi beszámoló a szolnoki lakásotthoni csoport programjairól készült.

„A buszos kirándulások során először Gyulára látogattunk el, ahol városnéző kisvonattal, idegenvezetéssel körbejártuk a város nevezetességeit, betekintést nyerhettünk történetébe. Ezután elsétáltunk a 100 éves Cukrászdába, ez Gyula egyik leglátogatottabb nevezetessége és egyik legszebb épülete, Magyarország második legrégebbi cukrászdája.

Az épületben az egykori cukrászműhelyben berendezett cukrászmúzeumot is meglátogattuk, majd a nagy melegben jól esett az ott készített fagyalt és sütemény megkóstolása. Miután mindenki eltelt a finomságokkal, tovább indultunk a Várhoz és az előtte található csónakázó tóhoz, ahol készítettünk néhány nagyon szép fotót. Vacsorára visszaérkeztünk a táborba.

Másnap reggel a Füzesgyarmati Kastélypark Fürdőbe látogattunk strandolni. Ez a régió legszebb fürdője, gyönyörű parkosított, virágos környezetben. Különböző hőfokú és vízösszetételű medencéivel kellemes pihenést, szórakozást, kikapcsolódást nyújtott mindannyiunk számára. A gyerekek nagyon élvezték az egész napos pancsolást, estére elfáradva érkeztünk vissza a táborba. A következő délelőtt a Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhelyre látogattunk. Ez egy régészeti bemutatóhely – az újkőkori és rézkori temetőrészletek leletein keresztül nyertünk bepillantást az egymást követően megtelepedett népek, illetve népcsoportok mindennapi életébe és hiedelemvilágába. Ez nagyon tetszett a gyerekeknek, sok érdekes kérdést tettek fel a tárlatvezetőnknek.

Ebédre visszatértünk a táborba, majd ebéd után Békéscsabára indultunk, ahol Csaba napi rendezvény várt bennünket. Először körbejártuk Békéscsabát városnéző kisvonattal, majd kimentünk a Csaba Parkba, ahol különböző rendezvények, koncertek várták az érdeklődőket. Az eseményen nem volt hiány a sportprogramokból, továbbá a gyerekek számos játéklehetőség közül válogathattak.

A park legérdekesebb része a családbarát pihenés, a turizmus jegyében innovatív elemként került kialakításra. Az „Óriások konyhája” tematikus játszópark a gyerekek számára biztosított tartalmas kikapcsolódást. Ismét új élményekkel tértünk vissza a tábor helyszínére, majd zárásként tábortűzet gyújtottunk, és szalonnát sütöttünk. A gyerekek és mi, felnőttek is nagyon jól éreztük magunkat a táborban. Különösen jó volt, hogy a turnusok 3 napos átfedésekkel váltották egymást, így a táborozó gyerekek megismerkedhettek más településen nevelkedő társaikkal, a közösségformálás így tágabb körben tudott megvalósulni.”

Helyszín	Részvevői létszám (fő)
Kisújszállás gyermekotthonok	20
Szolnok gyermekotthonok	20
Tizsakürt gyermekotthonok	16
Tiszaföldvár gyermekotthonok	14
Összesen:	70

Egynapos kirándulások (3.2.)

Megvalósító szakember(ek): Basa Éva, Kása Ildikó, Kácsorné Wilhelm Márta

Az ún. választható, önállóan nem támogatható tevékenységek keretében több kirándulásra is alkalom nyílt, olyan programok szervezésével, melyek illeszkednek a projekt folyamatába, erősítik annak elsődleges céljait. Az előzetes igényfelmérés alapján egy budapesti és egy sástói kirándulás szerepelt a programban a nevelőszülői hálózatban ellátottak számára, illetve a 2 év során aktivitást tanúsító gyerekeknek egy jutalomút Miskolc-tapolcára, a projekt utolsó félévében.

Helyszín	Részvevői létszám (fő)
Budapest - 1 napos kirándulás	45
Sástó - 1 napos kirándulás	45
Miskolctapolca - jutalomkirándulás	77
Összesen:	167

2018. szeptember 23-án, egy vasárnapi napon több felszállóhely beiktatásával **Budapest** volt egy csoport úticélja. A "Szórakozva tanulni, tanulva szórakozni" tematikus kiránduláson 14 éven felüli fiatalok vettek részt. A program egyben biztosított lehetőséget egy rendhagyó történelem, irodalom és ének órára az 1956-os eseményekkel kapcsolatosan a múzeumpedagógia és a művészet

eszközeivel, ugyanakkor mintát adott a szabadidő kulturált eltöltésére, alkalmat a helyes viselkedés elsajátítására múzeumban, színházban. Útközben a kísérők háttérinformációkkal készítettek fel a gyerekeket a programokra (pl. 56-os filmekről, a színházról), és buszozás közben lehetőség volt városnézésre, Budapest megismerésére is.

A résztvevők elsőként a Terror Háza Múzeumot tekintették meg, ahol a fiatalok a helyhez és a témához méltóan vettek részt a majd' 2 órás tárlatvezetésen. Az ebédet követően a Budapesti Operettszínházban az István, a király című musicalt nézte meg a csoport, melyet a hazaúton sokan méltattak. A nap folyamán a fiatalok érdeklődők, nyitottak, fegyelmezettek voltak, némelyik gyermek átlagon felüli tájékozottságról adott tanúbizonyságot.

A sástói Oxigén Adrenalin Parkban a résztvevők különféle tevékenységekben vehettek részt, ahol a kitartásukat, bátorságukat is kipróbálhatták. A program nem megszokott impulzusokat biztosított a gyermekek, fiatalok részére, ezáltal újabb élményekkel gazdagodtak, mintát kaptak a szabadidő megfelelő eltöltésére.

A sástói kirándulás hangulatát kiválóan adja vissza a kísérő nevelőszülői tanácsadó beszámolója: „2019. május 11-én 45 fő gyermek és 5 fő kísérő felnőtt részvételével nekivágtunk a régen tervezett kirándulásunknak a **Sástó Oxigén Adrenalin Parkba**. A szép idő mellett a gyönyörű mátrai táj fogadott bennünket, amiben később a kisvasútból is gyönyörködhettünk. Amíg a csoport fele vonatozott, a többiek addig próbálkozhattak a furfangos, vicces kerékpárokkal, s akik úgy gondolták, hogy bírják lábbal, azok a vasúti hajtányokkal is tehettek egy kört.

Ezek után ismét összeállt a csapat és egy erdei labirintuson átjutva készen álltunk arra, hogy a 183 m hosszan és 18-28 m közötti magasságban a kőbánya felett átívelő függőhídon átjussunk. Ez bizony volt, akinek igazi megpróbáltatást jelentett, hogy legyőzze félelmét és tériszonyát, mert megfordulni nem lehetett, mivel csak egyirányú volt a híd. Egymás segítségével és bátorításával végül mindenki sikeresen átjutott, és részese lehetett a lélegzetelállító panorámának. Az első megpróbáltatások után következett az ebéd. Aki az ebéd után úgy gondolta, hogy maradt még elég energiája és bátorsága, az nekivágott az erdei kalandparknak. Itt volt igazán nagy szükség a letről jövő biztatásra, buzdításra, mert odafönt egyedül csak magukra számíthattak a bátor jelentkezők.

A program utolsó állomása adta az igazi adrenalint kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A bobbályán történő lecsúszások jelentették a nap fénypontját. Ez megkoronázta a teljes napot és igazi örömmel, élményekkel telve indulhattunk haza. Estére szerencsére mindenkit épségben és egészségben szállíthattunk haza.”

2019. október 25-én, még kellemes őszi időben Tiszakürtről, Szolnokról és Kisújszállásról további megállókat beiktatva 3 busz indult útnak azonos céllal: **Miskolctapolcára** szállítani a gyermekeket. A jutalomkirándulás résztvevői azonos programokon forgószínpadszerűen vettek részt: a bobbálya és a barlangfürdő kipróbálása volt a program. A résztvevők jólesően elfáradva, élményekkel telve érkeztek haza késő este a hajnali kiindulási helyre.

Reflexiók

Pásztor Zsuzsánna, szakmai vezető

Szalayné Farkas Julianna igazgató asszony motiválására indultam el, akkor a számomra még ismeretlen úton. Nap mint nap új kihívások felé eveztem, e közben új nehézségekkel küzdöttem.

Számomra igazi nehézséget az jelentett, hogy pályázat lebonyolításában eddig nem volt tapasztalatom, tudásom. A projektbe bevont gyermekek magas száma, gondozási helyük szerteágazódása, illetve a kötelezően előírt pályázati dokumentáció kezelése sem könnyítette meg számomra a projekt sikeres megvalósítását.

A célcsoport tagok a megye több településén élnek lakásotthonban, speciális gyermekotthonban, illetve nevelőszülői családban elhelyezve. Ebből kifolyólag a projekt megvalósulásának helyszíneit is ezekhez a településekhez rendeltük, annak érdekében, hogy a gyermekek, fiatalok minél könnyebben elérhessék az adott szolgáltatást. Nagyon fontos és hasznos volt, hogy a területen dolgozó kollégák elérhetőek, valamint segítőkészek voltak, folyamatosan kontaktban tudtunk lenni. Nagyon nagy szükség volt erre, hiszen hatalmas erőfeszítést igényelt az egyes tevékenységek előkészítéséhez, lebonyolításához, megvalósításához a szervező munka, a gyerekek motiválása, programban tartása. Mindezek nélkül nem lett volna eredményes a közös munka. Ezúton szeretném megköszönni minden Kollégámnak segítő együttműködését, pozitív hozzáállását, támogatását. A megvalósítók részéről és a programokban résztvevőktől is sok pozitív visszajelzést kaptunk szóban és írásban egyaránt. A projekt végén elmondható, hogy a pályázat szakmai tervében kitűzött célok megvalósultak. A bevont gyermekek, fiatalok önfenntartó képessége fejlődött, a sikeres családi életre felkészültebbé váltak, a szociális kompetenciáik szintje emelkedett, családi kapcsolataik erősödtek.

Kiss Márta, projektmenedzser

A program módszertanilag megalapozott, komplex, a célcsoport sajátosságait maximálisan figyelembe vevő szakmai terv alapján indult. Gyakorlott projektmegvalósítóként igen meglepő volt számomra az a rendkívüli részletességű szakmai és pénzügyi terv, amit 2018. elején, a projekt indulásakor megkaptunk. A részletes kidolgozás egyrészt nagyon nagy előny volt, hiszen a megvalósítást nem a tervező szakembergárda végezte, ugyanakkor a rendkívül részletes költségvetés és a szerteágazó szakmai tevékenységek napi szintű követése jelentős kihívások elé állította a csapatot. A lebonyolítás során jelentkező nehézségeket szakmai kihívásként próbáltuk azonosítani és igyekeztünk megfelelni az eljárásrendi követelményeknek is. A pénzügyi és a szakmai vezető rengeteg energiát fordított arra, hogy a sok-sok program előkészítése, lebonyolítása zökkenőmentesen történjen, a szakmai asszisztens pedig a naprakész dokumentáció, ill. a nyilvántartások vezetésével segítette a projektet. A projekt végén, 2020. márciusban, a bevont fejlesztő szakemberek szakmai beszámolóit lapozgatva „A jövődet ma építéd!” c. projektről pozitív összkép rajzolódik ki: egy rendkívül sokszínű, a résztvevő gyermekeket sokoldalúan támogató projekt volt. A vállalt 405 fő helyett 478 fő részesülhetett a különböző szolgáltatásokban, vehetett részt a programokban, szerezhettek élményeket és kapott muníciót önálló életvezetéséhez – így a projekt hatékony kiegészítője volt az intézményben folyó szakmai munkának.

Molnár Zita, pénzügyi vezető

Első EFOP-os pályázatomban óriási kihívást állított eléem, nem volt szakmai tapasztalatom ezen a téren. A tevékenységek elképesztő szerteágazósága miatt pár hónapra szükségem volt, hogy átlássam az egész pályázatot.

A kiadvány megjelenésének időpontjáig a 2019. október 15-ig keletkezett tételekkel számoltunk el a pályázatban. Ez 4 elszámolást jelent, melyek keretében összesen 192 db számlát vittem fel a kis támogatás tartalmú számlaösszesítőbe, a 4 db bérösszesítő excel tábla összesen 320 sort tartalmaz, az EPTK felületre 53 db szerződést rögzítettem.

Ezek a számok is mutatják, hogy sokféle, sokszínű tevékenység valósult meg a pályázat 2 éve alatt, amit a megvalósítók és a résztvevők is pozitívan értékelték. Az Intézmény számára hasznos tevékenységek valósultak meg, mind a lakásotthonokban, mind a nevelőszülőknél élő gyermekek számára.

Nagy Róberté, szakmai asszisztens

„A jövődet ma építed!” című projekt keretében 2019. április hónapjától szakmai asszisztensi feladatok ellátásával foglalkoztam. Többek között a forgalmi napló, az indikátor táblázat, a Nyilatkozatok kezelését és az EPTK felületre való rögzítését végeztem. 12 hónap alatt több, mint 475 gyermek adatait kezeltem. A csapatmunka a hiánypótlásban nélkülözhetetlen volt, de a kollégák a kérésemre szükség szerint segítettek.

Függelék – A projekt számokban

A projekt nagyságrendjét és eredményeit az alábbi felsorolással is érzékeltetni kívánjuk. A számszerűsített eredményeket további 5 táblában foglaljuk össze.

- 24 hónap
- több mint 120 költségvetési sor
- 11 db intézményi megvalósítási helyszín
- több mint 20 külső helyszín
- kb. 3 méter dokumentáció, közel 30 db iratdossier
- 70 közreműködő szakember
- összes résztvevő: 475 fő
- Kötelező programokon részt vett: 424 fő (vállalt: 405 fő)
- Az összes program résztvevői: 1.242 fő*
- 17 féle program
- 110 csoport
- 30 nap kirándulás vagy tábor
- közel 3.000 óra tréning/csoportos foglalkozás
- 1.144 óra egyéni tanácsadás
- A projekt szinte minden napján – havi 2-3 nap kivételével – volt minimum egyféle program, de gyakran több is, ami közel 500 képzési napot jelent a teljes futamidő alatt.

**1 fő több alkalommal is részt vehetett*

1.tábla

Kötelező programokban résztvevők megoszlása megvalósítási helyszínenként és programtípusonként

Program típusa / megvalósítási helyszín	Pénzkezelési és gazdálkodási ismeretek	A jövőkép kialakítását célzó programsorozat	Kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztése	Szenvedélybetegségek prevencióját célzó programsorozat	Szexuális felvilágosító célú programsorozat	Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzése	A családon belüli kapcsolatok támogató program (C-saládi nap)	Meseterápiás foglalkozás	Résztvevők száma (fő)	Családi nap hozzátartozó (fő)
Szolnok nevelőszülői hálózat		14					15	20	49	12
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat						30	17	21	68	8
Karcag nevelőszülői hálózat							15	11	26	16
Kisújszállás nevelőszülői hálózat		14					22	8	44	18
Tiszafüred nevelőszülői hálózat	13						27	38	78	17
Jászberény nevelőszülői hálózat	22				18		38	41	119	16
Tiszaszentimre nevelőszülői hálózat		12						12	24	
Lakásotthonok Kisújszállás	17	15		29	19	25	16		121	8
Lakásotthonok Szolnok	24	7	25	22	23		26		127	25
Lakásotthonok Tiszakürt	12		10	10	12		7		51	6
Lakásotthonok Tiszaföldvár	10		5		14		12	12	53	36
Összesen:	98	62	40	61	86	55	195	163	760	162

2. tábla

Szabodon választható programokban résztvevők megoszlása megvalósítási helyszínenként és programtípusonként

Program típusa / megvalósítási helyszín	Személyiség- fejlesztő foglalkozás a vizuális- művészeti nevelés eszközeivel	Személyiségfejlesztő kézműves foglalkozások	Úszás- oktatás	Egyéni pszichoterápia	Iskolarendszeren kívüli lemorzsolódás megelőzését célzó felzárkóztató, a kulcskompetenciákat fejlesztését célzó foglalkozások	Agressziókezelő csoportfoglalkozás	Reintegrációs program: háztáji gazdálkodást támogató növény- termesztő program	Résztvevők száma (fő)
Szolnok nevelőszülői hálózat				15				15
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat								0
Karcag nevelőszülői hálózat								0
Kisújszállás nevelőszülői hálózat								0
Tiszafüred nevelőszülői hálózat								0
Jászberény nevelőszülői hálózat				11				11
Tiszaszentimre nevelőszülői hálózat								0
Lakásotthonok Kisújszállás	9		16			19	6	50
Lakásotthonok Szolnok		14		26		41		91
Lakásotthonok Tiszakürt		15				12		30
Lakásotthonok Tiszaföldvár			12			11	10	48
Összesen:	9	29	28	52	28	83	16	245

3. tábla

Választható, önállóan nem támogatható programokban résztvevők megoszlása megvalósítási helyszínenként és programtípusonként

Program típusa / megvalósítási helyszín	Kirándulás - Budapest	Kirándulás - Sástó	Tábor	Jutalom kirándulás - Miskolctapolca	Résztvevők száma (fő)
Szolnok nevelőszülői hálózat	45	45			90
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat	45	45			90
Karcag nevelőszülői hálózat	45	45			90
Kisújszállás nevelőszülői hálózat	45	45			90
Tiszafüred nevelőszülői hálózat	45	45			90
Jászberény nevelőszülői hálózat	45	45			90
Tiszaszentimre nevelőszülői hálózat	45	45			90
Lakásotthonok Kisújszállás			20		20
Lakásotthonok Szolnok			20		20
Lakásotthonok Tiszakürt			16		16
Lakásotthonok Tiszaföldvár			14		14
Egyéb				77	77
Összesen:	45	45	70	77	237

4. tábla

A résztvevők összlétszámának megoszlása megvalósítási helyszínenként (kirándulások nélkül)

Megvalósítási helyszín	Résztvevők száma (fő)
Szolnok nevelőszülői hálózat	64
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat	68
Karcag nevelőszülői hálózat	26
Kisújszállás nevelőszülői hálózat	56
Tiszafüred nevelőszülői hálózat	78
Jászberény nevelőszülői hálózat	130
Tiszaszentimre nevelőszülői hálózat	12
Lakásotthonok Kisújszállás	191
Lakásotthonok Szolnok	238
Lakásotthonok Tiszakürt	97
Lakásotthonok Tiszaföldvár	115
Összesen:	1075

5. tábla

Az intézményben dolgozó és a projekt megvalósításában résztvevő 49 fő szakember megoszlása helyszínenként és programtípusonként (egyes megvalósítók több programtípusban is részt vettek)

Program típusa / megvalósítási helyszín	Iskolarendszeren kívüli, a lemorzsolódás megelőzését célzó, felzárkóztató, a kulcskompetenciák fejlesztését célzó foglalkozások	Reintegrációs program: háztáji gazdálodást támogató növénytermesztő program	Családon belüli kapcsolatokat támogató program (Családi nap)	Személyiségfejlesztő kézműves foglalkozások	Egyéni pszichoterápia	Kirándulások	Pénzkezelési és gazdálkodási ismeretek	Tábor	Résztvevők száma (fő)
Szolnok nevelőszülői hálózat			1						1
Kunszentmárton nevelőszülői hálózat			1						1
Karcag nevelőszülői hálózat			1						1
Kisújszállás nevelőszülői hálózat			2			2			4
Tiszafüred nevelőszülői hálózat			2						2
Jászberény nevelőszülői hálózat			3						3
Tiszaszentimre nevelőszülői hálózat						1			1
Lakásotthonok Kisújszállás		2	3				1	5	11
Lakásotthonok Szolnok	1		8	1	1			5	16
Lakásotthonok Tiszakürt	1		3					5	9
Lakásotthonok Tiszaföldvár	2	1	2					4	9
Összesen:	4	3	26	1	1	3	1	19	58

Projektzáró kiadvány az
EFOP-1.2.7-16-2017-00019
kódszámú projekthez

2020. március